

Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta
Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo

Sodobnost tradicionalnih rokodelskih in obrtniških znanj in dejavnosti

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Sodobnost tradicionalnih rokodelskih in obrtniških znanj in dejavnosti

31. 5. 2021

Spletni dogodek:

<https://uni-lj-si.zoom.us/j/98952718247>

Organizacijski odbor:

asist. Veronika Zavratnik
veronika.zavratnik@ff.uni-lj.si

izr. prof. dr. Mateja Habinc
mateja.habinc@ff.uni-lj.si

Fotografija na naslovnici:

Sedlar Vičič iz Bitenj
Ilirska Bistrica, okoli 1980
Foto: atelje Emil Marož

PROGRAM

8.15–8.40	Uvodni nagovor (red. prof. dr. Roman Kuhar, dekan FF UL; izr. prof. dr. Jaka Repič, predstojnik Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL)
SKLOP 1	
8.45–9.15	Plenarno predavanje: 30 let – razcvet ali usihanje? , zasluž. prof. dr. Janez Bogataj, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL
9.15–9.35	Konzorcij RC Slovenije – namen, izzivi, vizija , Kati Sekirnik, RC DUO Škofja Loka, član Konzorcija RC Slovenije
9.35–9.55	Zakonske podlage za sistemsko ureditev področja rokodelstva , Franc Stanonik, Medresorska delovna skupina za prenovo sistemske ureditve področja rokodelstva, direktor Direktorata za notranji trg MGRT
9.55–10.15	Diskusija. Moderirata: izr. prof. dr. Mateja Habinc, asist. Veronika Zavratnik, OEiKA FF UL
10.15–10.30	<i>Premor</i>
10.30–10.50	Vizija rokodelstva in razvoj blagovne znamke Art&craft , Jernej Bortolato, OZS, predsednik Sekcije DUO
10.50–11.10	Nacionalne poklicne kvalifikacije – kaj so, kako jih pridobiš in kako so povezane z rokodelstvom , Boštjan Košorok, Javni zavod Center RS za poklicno izobraževanje
11.10–11.30	Razvoj in prepoznavnost rokodelstva s kolektivnimi blagovnimi znamkami vzpostavljenimi po modelu 'Izvirno slovensko' , doc. dr. Tanja Lešnik Štuhec, Fakulteta za turizem UM
11.30–11.45	Diskusija. Moderirata: izr. prof. dr. Mateja Habinc, asist. Veronika Zavratnik, OEiKA FF UL

SKLOP 2

13.30–14.00	Plenarno predavanje: Dediščina rokodelskih in obrtniških veščin ter uporaba izvornih gradiv so osnova obnavljanja kulturne dediščine , upokojeni izr. prof. dr. Vito Hazler, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL
14.00–14.20	Kuriranje sodelovanj med rokodelci in oblikovalci , Maja Vardjan in dr. Cvetka Požar, MAO
14.20–14.40	Nadgradnja čevljarске dediščine s sodobnimi strokovnimi in poslovnimi pristopi , Aleš Kacin, Alojz Karner handcrafted shoes
14.40–15.00	Diskusija. Moderirata: izr. prof. dr. Mateja Habinc, asist. Veronika Zavratnik, OEiKA FF UL
15.00–15.15	<i>Premor</i>
ZAKLJUČNA OKROGLA MIZA	
15.15–16.15	Okrogla miza: Tradicionalna rokodelska in obrtniška znanja in dejavnosti za prihodnost – izzivi in priložnosti <i>Vabljeni razpravljalec:</i> mag. Andrej Dular, Slovenski etnografski muzej <i>Razpravljalci:</i> zasluž. prof. dr. Janez Bogataj, upokojeni izr. prof. dr. Vito Hazler, ostali govorniki <i>Moderatoriki:</i> izr. prof. dr. Mateja Habinc, asist. Veronika Zavratnik

zasluž. prof. dr. Janez Bogataj

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL

janez.bogataj@guest.arnes.si

30 let – razcvet ali usihanje?

Če ponazorimo razvoj, družbeni pomen, status izdelovalcev in izobraževanje za rokodelska (in nekatera) obrtniška znanja ter dejavnosti, dobimo padajočo krivuljo. To ne velja le za zadnjih 30 let razvoja v samostojni državi ampak za celotno obdobje od konca 2. svetovne vojne do danes. Celotno obdobje označujejo skromen interes države za te dejavnosti, vzgoja negativnega odnosa do posameznih panog, slaba povezanost izdelovalcev in vedno večji vpliv globalizma, ki močno vpliva na cenovno in še kakšno nekonkurenčnost rokodelskih izdelkov. Heterogenost panog, ki jih združuje rokodelstvo, je bila le delno vpeta v trden organizacijski, izobraževalni, promocijski in še kakšen sistem. K temu je prispevala svoje neuresničena in predvsem ne posodobljena terminologija, kar je ustvarilo v javnosti vtis neurejenosti in zmede. Kljub temu lahko izpostavimo nekaj projektov, ki žal niso bili v celoti uresničeni: bienalne rokodelske razstave, velika mednarodna evropska razstava, sistem vrednotenja in ocenjevanja za blagovno znamko „Rokodelstvo Art & Craft Slovenija“, projekt osrednjega slovenskega in regionalnih rokodelskih centrov in Konzorcij rokodelskih centrov. V zadnjem času se začenjajo poskusi na področju sistemske ureditve rokodelstva in na področju nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zelo obetavna je vključitev rokodelskih izdelkov v sistem postavljanja kolektivnih blagovnih znamk po modelu „Izvorno slovensko“. Vendar vse navedeno lahko označimo predvsem kot parcialna prizadevanja. To pomeni, da je zadnji čas za postavitev bodoče trdne rokodelske piramide, kakršne imajo v številnih nekdanjih zahodnih in tudi vzhodnih evropskih državah. „Zgradbo“ bi morali začeti graditi takoj in v vseh njenih med seboj povezanih segmentih. Prosti strelci, kakršnih je bilo do sedaj razmeroma veliko, so prispevali le žeblje v rokodelsko krsto.

Kati Sekirnik

RC DUO Škofja Loka, član Konzorcija RC Slovenije

rokodelskicenter@visitskofjaloka.si

Konzorcij RC Slovenije – namen, izzivi, vizija

V Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije je združenih devet rokodelskih centrov, ki predstavljajo prostor povezovanja rokodelcev in ohranjanja ter nadgrajevanja rokodelskih znanj na lokalnem in regionalnem nivoju. Posamezni centri so si v svojem obsegu, formalni organiziranosti in organizacijski obliki zelo različni. Vsem pa je skupno poslanstvo celostne in strokovne obravnave rokodelskih znanj in veščin v smislu evidentiranja, dokumentiranja, ohranjanja, prenašanja, izobraževanja, prikazovanja, promocije, trženja in vrednotenja. Uresničevanje vizije razvoja je pogosto nemogoče zaradi pomanjkanja ustreznih finančnih in kadrovskih virov za delovanje. Centri so namreč v veliki meri odvisni od projektnega financiranja in naklonjenosti lokalne ali regionalne politike, kar pa ne omogoča kontinuitete in strateško usmerjenega ukvarjanja z rokodelstvom. Kljub temu so rokodelski centri pomemben deležnik pri ohranjanju in razvoju rokodelstva kot prostor srečanja rokodelcev in javnosti, izmenjave znanj, odpiranja novih možnosti ustvarjanja in dela ter kot akter pri razvoju kvalitetne turistične ponudbe. So vezni člen med državnimi institucijami in nosilci rokodelskih znanj v lokalnih in regionalnih okoljih.

Strokovne podlage za delovanje regijskih rokodelskih centrov izhajajo iz idejne zasnove dr. Janeza Bogataja iz leta 2002 in kasnejšega dokumenta, ki je nastal s sodelovanjem Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije. Posamezni rokodelski centri so bili vzpostavljeni v različnih okoliščinah in skozi različne pobude, vsi pa so z delom na terenu zaznali potrebo po trajni ureditvi področja na nacionalni ravni. Z namenom sooblikovanja pravnih temeljev statusa rokodelcev in ureditve področja rokodelstva v Sloveniji je bil v letu 2014 ustanovljen Konzorcij rokodelskih centrov.

Konzorcij predstavlja povezovalno institucijo med rokodelskimi centri in je eden glavnih sogovornikov pri sooblikovanju politik in zakonodaje. Na njegovo pobudo je bilo v letu 2018 oblikovano Nacionalno zavezništvo za rokodelstvo, na podlagi katerega je bila ustanovljena vladna Medresorska delovna skupina za prenovo sistemske ureditve področja rokodelstva. Za uresničevanje vizije bo

v prihodnosti potrebnega še veliko sodelovanja med strokovnimi institucijami in političnimi odločevalci. Z zasledovanjem ključnih ciljev kot so ohranjanje tradicionalnih rokodelskih znanj, razvoj sodobnih rokodelskih ustvarjalnosti, prenos znanj in veščin ter vzpostavitev celovitega izobraževalnega sistema, ureditev statusa nosilcev, zaščita in kakovost rokodelskih izdelkov, definiranje nosilcev zaščite in povečanje prepoznavnosti rokodelstva, bodo postavljeni nujno potrebni osnovni pogoji za trajni razvoj rokodelstva v Sloveniji.

Franc Stanonik

Medresorska delovna skupina za prenavo sistemske ureditve področja rokodelstva, direktor Direktorata za notranji trg MGRT
franc.stanonik@gov.si

Zakonske podlage za sistemsko ureditev področja rokodelstva

Na pobudo strokovne javnosti in drugih deležnikov s področja rokodelstva je Vlada Republike Slovenije 25. 10. 2018 ustanovila in imenovala Medresorsko delovno skupino za prenavo sistemske ureditve področja rokodelstva (MDS). Naloga MDS je bila preučitev ureditve, ki velja za področje rokodelstva, preučitev predhodno podanih predlogov sprememb zakonodaje s strani strokovne javnosti (Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije in Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije) ter priprava predlogov spremembe zakonodaje oziroma drugih aktivnosti, ki bi omogočale ohranjanje in razvoj rokodelstva.

Vodenje medresorske skupine je prevzelo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, vodja je bil Franc Stanonik, vodja Sektorja za domače storitve na Direktoratu za notranji trg, v njej pa so sodelovali predstavniki vseh pristojnih resorjev: Ministrstva za finance, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Sredi marca 2021 je MDS s svojim delom zaključila in pripravila »Končno poročilo Medresorske delovne skupine za prenavo sistemske ureditve področja rokodelstva z izhodišči za prenavo ureditve področja rokodelstva«, ki je trenutno v postopku obravnave in sprejema na Vladi RS. V izhodiščih za prenavo ureditve področja rokodelstva MDS Vladi RS predlaga, da pristojno ministrstvo za področje obrti, pripravi poseben zakon, ki bo predstavljal sistemsko rešitev za ohranjanje in nadaljnji razvoj področja rokodelcev. Novi zakon bi moral opredeliti rokodelstvo kot dejavnost posebnega družbenega pomena, ki odkriva in razvija potencialne ljudi ter ustvarja priložnost za ohranitev slovenske naravne in kulturne identitete. Opredeliti bi moral pristojne organe ter določiti mehanizme za ohranitev te dejavnosti. Pri tem je MDS identificirala v dva ključna sklopa, ki pa sta med seboj neločljivo povezana, to je prenos rokodelskega znanja in ekonomski vidik opravljanja rokodelskih dejavnosti.

Jernej Bortolato

OZS, predsednik Sekcije DUO

jernej@bortolato.si

Vizija rokodelstva in razvoj blagovne znamke Art & Craft

Predavatelj bo predstavil Sekcijo za domačo in umetnostno obrt pri Obrtno podjetniški zbornici Slovenije, ki si že vrsto let prizadeva za ureditev statusa rokodelca, in sicer na področju:

- Davčno vzpodbudnega okolja za prodajo kvalitetnih certificiranih izdelkov Art&Craft in odpraviti ali znižati davčno stopnjo DDV-ja.
- Izdelovalcem, ki izdelujejo pretežno certificirane izdelke odpraviti ali subvencionirati plačevanje prispevkov.
- Ureditev zakonodaje glede prostora, kjer se opravlja rokodelska dejavnost.
- Vzpostaviti možnosti izobraževanja, uvesti izobraževanje za Mojstra rokodelca, prenos znanj mojstrov na mlade in druge.

Ne glede na odziv države po dolgoletnih dogovorih, usklajevanjih in obljubah, si moramo sami izboriti prostor, zato je potrebno vzpostaviti sistem populacije rokodelskih dejavnosti. Tako v osnovnih in srednjih šolah uvesti izbirni predmet rokodelstvo. Ob tem pa ne smemo pozabljati na že dobro uveljavljeno blagovno znamko *Art&Craft*, ki jo moramo doma in v tujini bolj intenzivno promovirati na sejnih in poslovnih dogodkih. Vpeljati je potrebno dogodke, kjer bi se širša javnost seznanila s to dejavnostjo kot je Bienalna razstava, Festival rokodelstva idr.

V okviru Obrtno podjetniške zbornice Slovenije deluje strokovna komisija (kot javno pooblastilo), ki jo sestavljajo strokovnjaki iz področja etnologije, oblikovanja, dediščine, ... in skrbijo za kakovost certificiranih izdelkov. S tem se je v zadnjih 30. letih ohranil visoki nivo kvalitetnih izdelkov, ki nam zavidajo v marsikateri razviti državi EU. Zato je pomembno, da nadaljujemo ohranjanje tradicije in sodobnega oblikovanja na visokem nivoju.

Pomembno je tudi tesno sodelovanje podpornih institucij Rokodelski centri, izobraževalne ustanove, Obrtno podjetniška zbornica, ... ki morajo biti podpora rokodelcem z namenom izobraževanja promocije, ter ostale problematike, ki se dnevno pojavlja.

Pomagati moramo ohranjati to tradicionalno dejavnost, ki je globoko v izumiranju.

Nacionalne poklicne kvalifikacije – kaj so, kako jih pridobiš in kako so povezane z rokodelstvom

Nacionalna poklicna kvalifikacija je delovna, poklicna oziroma strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica na določeni ravni zahtevnosti del in je pripravljena na podlagi nacionalnega poklicnega standarda. Nacionalna poklicna kvalifikacija omogoča pridobitev javno veljavne listine o poklicni usposobljenosti in se uvršča v nacionalno ogrodje kvalifikacij. Nacionalne poklicne kvalifikacije se lahko pridobijo:

- s preverjanjem in potrjevanjem spretnosti ter znanj, pridobljenih z neformalnim učenjem: med opravljanjem poklica, s prostovoljnim delom, prostočasnimi dejavnostmi, udeležbo na neformalnih programih izobraževanja, s samoučenjem ipd. Nacionalne poklicne kvalifikacije pridobljene po tej poti so namenjene predvsem odraslim z delovnimi izkušnjami ali izjemoma mlajšim, ki jim je potekel status vajenca ali dijaka in imajo ustrezne delovne izkušnje.
- ali pa z dokončanjem programa za pridobitev poklicne oziroma strokovne izobrazbe

Center RS za poklicno izobraževanje je v sistemu nacionalnih poklicnih kvalifikacij osrednja institucija, zadolžena, da na nacionalni ravni in v sodelovanju s socialnimi partnerji pripravlja strokovne podlage in vodi ustrezne postopke pri pripravi katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za nacionalne poklicne kvalifikacije, ki so podlaga za postopke preverjanja in potrjevanja neformalnega znanja, spretnosti in kompetenc.

Nacionalne poklicne kvalifikacije so oblikovane tudi za nekatere rokodelske veščine, vendar ni imenovanj izvajalcev za izvajanje certificiranja vseh, zato za določene kvalifikacije ni mogoče pridobiti certifikata. S tem niso izkoriščeni v dovoljšni meri in v javnosti zadostno prepoznani.

Razvoj in prepoznavnost rokodelstva skozi kolektivne blagovne znamke vzpostavljene po modelu 'Izvirno slovensko'

Rokodelski mojstri združeni v cehe so stoletja močno držali vajeti v rokah svojih rokodelskih spretnosti, prenašali znanja na rodove vajencev in z rokodelskimi dejavnostmi preživljali svoje družine. Z razvojem industrializacije je tonilo rokodelstvo, država pa po drugi svetovni vojni ni pretirano spodbujala ohranjanja in obujanja ter prenašanja spretnosti na mlade rodove. Danes se 'nič ne splača' in v sled temu je izjemno upadlo število rokodelcev. Mnoge razvite države izjemno cenijo unikatna rokodelska dela, ki dosegajo zavirljivo vrednost. Odlični izdelki rokodelcev so odraz mnogoterih spretnosti, znanj, izkušenj in pristnega stika roke z lokalnimi gradivi, pa tudi odnosa rokodelcev z oblikovalci, dobavitelji, tržniki in prodajalci.

Kolektivne blagovne znamke vzpostavljene po modelu 'Izvirno slovensko' so orodje razvoja podeželja v zeleno, pametno, dostopno in pristno podeželsko destinacijo. Spodbujajo odnos človeka z naravo, z zemljo, lokalno kulturo in gradivi, ki jih je od nekdaj uporabljal pri svojem ustvarjanju in vsakodnevnih opravilih, pa tudi medčloveške odnose, ki temeljijo na deljenju znanj in izkušenj. Delujejo kot podeželski podjetniški inkubatorji, ki spodbujajo rokodelce k obujanju spretnosti in vključevanju novodobnih rešitev, oblikovanju povezanih izdelkov, partnerskem odnosu z oblikovalci ter vzpostavljanju pristnih doživetij s prenosom znanja na vse generacije tako rezidentov kot obiskovalcev.

Spodbujanje radovednosti in prikaz oz. prenos rokodelskih (tradicionalnih) znanj v obliki turističnih doživetij, lahko postane pomemben motiv edukativnega in kreativnega turizma na podeželju. Z njima se krepi identiteta in razpoznavnost države, narodna rokodelska ustvarjalnost lahko spet postane donosna gospodarska panoga. Strokovno vrednotenje rokodelskih izdelkov ter izdelkov unikatnega in industrijskega oblikovanja z lokalno dodano vrednostjo, s kratko dobaviteljsko verigo, privlačno zgodbo izdelka, njegovo celostno vizualno podobo in navodili za uporabo, postaja vse pomembnejše področje

prvega nivoja znamk vzpostavljenih po modelu 'Izvirno slovensko'. Ni naključje, da certifikat, ki zagotavlja geografsko poreklo in visoko kakovost izdelka ter njegova privlačna vizualna podoba, vedno pogosteje vplivata na nakupno odločitev zahtevnih in trajnostno naravnanih potrošnikov.

upok. izr. prof. dr. Vito Hazler

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo FF UL

vito.hazler@ff.uni-lj.si

Dediščina rokodelskih in obrtniških veščin ter uporaba izvornih gradiv so osnova obnavljanja kulturne dediščine

Spomeniškovarstvena dejavnost mora poleg osnovnih upravnih in fizično-varstvenih obveznosti skrbeti tudi za evidentiranje in ohranjanje izvornih rokodelskih in obrtniških veščin in tudi dokumentiranje tistih industrijskih tehnologij za množično izdelavo predmetov in opreme, ki so ključni za vsakokratno spomeniškovarstveno intervencijo, torej za fizično obnovo kulturne dediščine in kulturnih spomenikov. Nikakor ne sme pristajati zgolj na strokovno sicer neoporečne restavratorske posege, posvečati se mora tudi širši problematiki obrtništva in gradbeništva, kjer so specifična znanja ključna za kakovostno fizično obnovo dediščine. Zato bi spomeniškovarstvena stroka morala zasnovati bazo podatkov o kakovostnih izvajalcih tako na lokalni kot regionalni ravni, oziroma oblikovati topografsko mrežo rokodelskih in obrtniških delavnic, ki so v preteklosti v pomenu *genius loci* zaznamovale določena območja. Slovensko ozemlje se namreč ponaša z geografsko in kulturno raznolikostjo, katerih najbolj vidni odsev so slovenska narečja, prav tako pa tudi nekdanje pokrajinsko značilne obrtniško-gradbene tehnologije, ki so močno zaznamovale naš kulturni prostor. Uporaba značilnih gradiv in rokodelsko-obrtniške spretnosti in veščine so namreč še vedno ključni dejavniki naše kulturne in posledično tudi turistične prepoznavnosti.

Obrtniške tehnike in veščine izvajalcev iz posameznih okolij so si na videz sicer podobne, toda podrobnejše raziskave ohranjene stavbne dediščine dokazujejo, da so nekdanji rokodelski mojstri sicer znali slediti določenim splošno sprejetim obrtniškim normam, obenem pa so v svoje delo in izdelke vgrajevali tudi svoje značilne izvedbene oblike in tehnike, ki izkazujejo tako avtorsko kot krajevno prepoznavnost. Obrtniki iz obdobja pred uveljavitvijo cementov in armiranobetonskih konstrukcij so morali svoje gradbene tehnike in stavbne izdelke zasnovati po načelih preverjene naravne obstojnosti, trdnosti, stojnosti oziroma statike. V kolikor teh načel ne bi obvladali in pri gradnji tudi izvajali,

bi se marsikatera stavba ali naprava samodejno podrla, ali bi jo podrli naravni vplivi kot so veter, padavine in predvsem potresi. Prav zaradi upoštevanja takšnih in podobnih naravnih načel stavbarstva in gradbeništva, so se iz stoletji in več v današnji čas ohranile številne kamnite stavbe, npr. cerkljanski kozolci, kaške hiše, suhozidne ograje, oporniki idr., ki so z okoljem zraščeni mnogo bolje kot mnogo razsežnejši armiranobetonski gradbeni dosežki.

dr. Cvetka Požar in Maja Vardjan

Muzej za arhitekturo in oblikovanje

cvetka.pozar@mao.si, maja.vardjan@mao.si

Kuriranje sodelovanj med obrtniki in oblikovalci

Avtorici bova predstavili proces sodelovanja med obrtniki in oblikovalci, ki sva ga kurirali v sklopu projekta *MADE IN: pripovedi obrti in oblikovanja*. Evropski projekt je v sodelovanju s šestimi partnerji med letoma 2018 in 2021 potekal v štirih državah Hrvaški, Srbiji, Sloveniji in Avstriji.

MADE IN je platforma, ki združuje raziskovanje, oblikovanje in dediščino ter spodbuja sodelovanje in izmenjavo znanja med tradicionalnimi obrtniki in sodobnimi oblikovalci. Z raziskavami lokalnih obrti, delavnicami in rezidencami ter s promocijo idej smo v več kot dveletnem sodelovalnem procesu povezali obrtnike, oblikovalce, kustose in teoretike pri zastavljanju aktualnih vprašanj, povezanih z dediščino in produkcijo v današnji družbi.

Partnerji smo že od začetka projekta, vsak v svoji državi, delovali kot zbiralci in arhivarji snovnega znanja. Sprva kot skozi mapiranje rokodelcev v lokalnem okolju, nato kot posredniki med oblikovalci in rokodelci na delavnicah in rezidencah ter naposled kot kustosi razstave *Made In: pripovedi obrti in oblikovanja*, ki je rezultat tega dvoletnega procesa. Z razstavo smo želeli sprožiti razpravo o odnosu med oblikovanjem in obrtmi, pa tudi o širši tematiki ohranjanja znanj, vloži tehnologije v proizvodnem procesu, trajnostni proizvodnji, materialnih in lokalnih virih, itd.

Znano je, da se zanimanje za obrt in tradicionalne tehnike izdelovanja v arhitekturi, oblikovanju in umetnosti povečuje. Razlogov za to je veliko, od pretirane industrializacije in globalizacije do digitalizacije vsakdanjega življenja. Za oblikovalce stik z obrtjo in rokodelstvom pomeni priložnost, da so v stiku s surovinami, z materialom in ročnimi tehnikami proizvodnje; za uporabnika pa to pomeni vrednoto in možnost izbire izdelka s poreklom in zgodbo.

Poznamo različne načine, kako se oblikovalci in arhitekti ukvarjajo z obrtjo. Večinoma gre predvsem za poudarjanje tradicionalnih veščin in tehnik, le malo pa je projektov, ki raziskujejo potencial rokodelstva pri reševanju širših družbenih, političnih in okoljskih vprašanj. Nas je zanimalo slednje: širši pomen rokodelstva za današnjo družbeno realnost.

Aleš Kacin

*Oblikovalec in arhitekt, samozaposlen v kulturi,
ustanovitelj in vodja delavnice AK Alojz Karner
hello@alozjkarner.com*

Nadgradnja čevljarske dediščine s sodobnimi strokovnimi in poslovnimi prijemi

Čevljarstvo je panoga, ki je v prejšnjem stoletju dajala kruh ne samo številnim prebivalcem žirovske kotline temveč tudi širše. Procesi globalizacije so to dejavnost zelo prizadeli, ker je poceni delovna sila povzročila izpad proizvodnje doma, s tem pa so se zmanjšale tudi razvojne možnosti te nekdanj cvetoče panoge. Ustanovitev čevljarske delavnice AK Alojz Karner je nadaljevanje tradicije, ki jo je uvedel istoimeni zaposlenec Alpine na katerega materialni in duhovni zapuščini tudi temelji nadaljevanje te dejavnosti. Avtorjevo znanje arhitekture ter sodelovanje z mojstrom Karnerjem pri izdelavi številnih primerkov obutve, sta bila tista vzgonska sila, ki skušata sinergično povezati arhitekturo, čevljarsko dediščino in praktične izkušnje pri izdelavi obutve, v strokovno in poslovno učinkovit in uspešen sistem. Vizija je v ustanovitvi sodobnega tehnološkega sistema, ki bo trgu sposoben ponujati visokokakovostne, estetsko in funkcionalno neoporečne izdelke. To naj bi omogočila uporaba dosedanjih izkušenj, upoštevanje uveljavljene čevljarske tradicije na žirovskem, znanje arhitekture ter uporaba najsodobnejših tehnoloških naprav in pripomočkov. Vsa ta prizadevanja pa morajo biti ustrezno poslovno in pravno podprta, da bo tudi po menedžerski plati vzpostavljen ustrezen stik s poslovnim okoljem in trgom, kateremu bodo tovrstni izdelki tudi namenjeni.